MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
PHILIP SCIBERRAS

Seduta tat-2 ta' Frar, 2005

Citazzjoni Numru. 394/1998/1

Mario Micallef, Giovanni Micallef, Carmelo Micallef, Emmanuel Micallef, Catherine Meli mart James, Betty Caruana mart Silvio, ilkoll ahwa Micallef, ulied il-mejjet Joseph Micallef

Vs

Joseph Difesa u martu Rita

Il-Qorti;

Rat l-Att tac-Citazzjoni pprezentat fis-26 ta' Frar 1998 li bih l-atturi premessi d-dikjarazzjonijiet necessarji u moghtija l-provvedimenti opportuni;

Premess illi l-atturi b' cedola ta' depozitu ta' rkupru u kontestwalment ta' depozitu fir-Registru tal-Qorti tal-Prim' Awla tal-Qorti Civili bin-numru 776/97 annessa u

mmarkata bhala Dok. XX1 ezercitaw id-dritt ta' rkupru successjonarju spettanti lilhom stante li saret vendita ta' beni li jiffurmaw parti mis-successjoni ta' Bartholomeo sive Albert Debono li miet fit-tlettax ta' Jannar elf disa' mija tnejn u sebghin (1972) u permezz ta' zewg testmenti fl-atti tan-Nutar Dottor Francis Micallef, wiehed tat-tmienja u ghoxrin ta' April elf disa' mija u hamsa u sittin (28/4/1965) u l-iehor tas-sebgha u ghoxrin ta' Frar elf disa' mija u sebghin (27/2/1970) wirtu l-ghalqa in kwistjoni is-sitt hutu u cioe` Grazia mart Julian, Marianna mart Carmel Sammut, Catherine mart Francesco Bonello, Josephine mart Carmelo Camilleri, Giovanna mart Bertu Micallef u Carmela mart Joseph Micallef. Illum l-istess ahwa Debono kollha mietu u wirtu wliedhom jew l-aventi kawza taghhom;

Premess illi l-atturi huma ulied il-mejjet Joseph Micallef iben Giovanna Debono oht Bartholomeo Debono u mart Albert Micallef;

Premess ukoll illi b' zewg kuntratti fl-atti tan-Nutar Dr. Carmel Gafa` tas-26 ta' Settembru, elf disa' mija u erbgha u disghin (26/9/1994) u tat-tmienja u ghoxrin ta' Gunju elf disa' mija u sitta u disghin (28/6/1996) il-konvenuti akkwistaw sehem indiviz tal-ghalqa gja deskritta fil-kuntratti imsemmija li huma annessi ma' l-att tac-Citazzjoni u ghalhekk l-istess cedola ta' rkupru u kontestwali depozitu gew introdotti fil-Prim' Awla tal-Qorti Civili stante li l-atturi huma ko-eredi u komproprjetarji ta' l-istess fond li gie mibjugh;

Premess illi hemm d-dritt ta' rkupru successjonarju ta' l-atturi u dan minhabba li jirrizultaw ir-rekwiziti kollha ta' l-Artikolu 912 tal-Kapitolu 16, u l-atturi ottemperaw ruhhom mad-disposizzjonijiet relattivi;

Premess illi minkejja c-cedola u interpellazzjoni skond il-ligi xorta ma kienx hemm att notarili opportun ta' rivendizzjoni li sar mehtieg in forza ta' l-irkupru successorju ezercitat kontra l-konvenuti;

Talbu ghalhekk l-atturi lil din l-Onorabbli Qorti sabiex:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi li l-irkupru successorju ezercitat mill-atturi bic-cedola numru 776/97 u kontestwali depozitu ghar-rivendizzjoni ta’ l-ishma hemmhekk indikati huma skond il-ligi;

2. Tordna u tikkundanna lill-istess konvenuti halli jersqu u ssir il-pubblikazzjoni ta’ l-att notarili ta’ rivendizzjoni opportun ta’ l-ishma tal-fond;

3. Tinnomina nutar, kuraturi deputati fil-kaz tal-kontumacja ta’ l-istess konvenuti u tiffissa l-hin u modalitajiet ohra ghall-pubblikazzjoni ta’ l-istess kuntratt;

Bl-ispejjez kontra l-konvenuti;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta’ l-istess atturi, il-lista tax-xhieda minnhom indikati u l-elenku tad-dokumenti esebiti ma’ l-att tac-citazzjoni;

Rat in-Nota ta' l-Eccezzjonijiet tal-konvenuti, ipprezentata fl-10 ta’ Marzu 1999, li permezz taghha huma eccepew:-

Illi in linea preliminarja l-azzjoni kontemplata mill-atturi hija ormaj estinta a tenur ta’ l-Artikolu 912 (2) tal-Kapitolu 16 tal-Ligijiet ta' Malta. F’ dan is-sens ghandu jigi rilevat li huma kellhom jiddikjaraw l-intenzjoni taghhom permezz ta’ att gudizzjarju fi zmien xahar;

Illi ghandu jirrizulta li huma ghamlu dan permezz ta’ cedola ta’ depozitu pprezentata fis-17 ta’ Settembru 1997 meta kienu gja jafu bil-bejgh in kwistjoni minn Frar 1997 tant li pprezentaw nota ta’ eccezzjonijiet fis-26 ta’ Frar 1997 fil-kawza fl-ismijiet “Joseph Difesa vs Carmelo Micallef *et*” (Citaz. Nru. 2365/96 NA) li tirrigwarda talba ghad-divizjoni/licitazzjoni ta’ l-istess proprjeta`;

Illi in oltre u minghajr pregudizzju ghas-suespost il-konvenut ihoss li l-procedura adoperata mill-atturi ma tinkwadrax ruhha fit-termini ta’ l-Artikolu 912 tal-Kapitolu

16 tal-Ligijiet ta' Malta stante li l-jeddijiet li jivvantaw l-istess atturi mhux dawk kontemplati fil-ligi essendo li hawn mhux si tratta ta' cessjoni b' titolu oneruz ta' jeddijiet ta' wirt imma bejgh ta' porzjon indiviz ta' bicca art, avolja l-istess art setghet kienet formanti parti minn wirt;

Salvi eccezzjonijiet ulterjuri;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta' l-istess konvenuti u l-lista tax-xhieda minnhom indikati;

Rat is-sentenza in parte moghtija minn din il-Qorti fid-9 ta' Dicembru 2002 fejn giet respinta l-ewwel eccezzjoni tal-konvenuti bl-ispejjez kontra taghhom;

Rat l-Affidavits esebiti mill-kontendenti;

Rat l-atti kollha tal-process;

Ikkonsidrat:

Skartata l-ewwel eccezzjoni bid-decizjoni ta' din il-Qorti tad-9 ta' Dicembru 2002 dak li baqa' x' jigi ezaminat jirrigwarda l-eccezzjoni l-ohra tal-konvenuti li permezz taghha huma jikkontendu li l-procedura adoperata mill-atturi ma tinkwadrax ruhha fil-parametri ta' l-Artikolu 912 tal-Kodici Civili. Huma jispjegaw dan billi jsostnu illi c-cessjoni li saritilhom, b' titolu oneruz, ma kienetx ta' jeddijiet ta' wirt, imma bejgh ta' porzjoni indiviza ta' bicca art, anke jekk dik l-art kienet tifforma parti minn eredita`;

Jokkorri qabel xejn li jigu esposti l-fatti ewlenin li taw lok ghal din il-kawza:-

1. B' kuntratt datat 26 ta' Settembru 1994, atti Nutar Dottor Carmel Gafa`, (ara kopja a fol.11), il-

konvenuti akkwistaw, ad eccezzjoni ta’ sehem l-atturi u dak ta’ Villa Monsinjur Gonzi lilha laxxat mill-wirt ta’ Grazia Micallef, ishma indivizi ta’ diversi ko-eredi ta’ l-ghalqa denominata “Ta’ l-Iskoll” fil-kontrada ta’ Bahar-ic-Caghaq;

(2) Din l-ghalqa kienet tifforma parti mill-beni ereditarji ta’ Bartolomeo Debono li miet fit-13 ta’ Jannar, 1972. Ara Denunzja tieghu a fol. 94;

(3) Permezz ta’ kuntratti datati 3 ta’ Lulju 1973 (fol. 104) u taz-zewg kuntratti datati 25 ta’ Settembru 1973 (fol. 112 u fol. 120) l-eredi ta’ l-imsemmi Bartolomeo Debono iddisponew minn xi immobbli specifici lilhom devoluti. L-ghalqa in diskussjoni baqghet ma nbieghetx mill-eredi diretti tieghu izda, kif gja espost, ishma minnha gew trasferiti minn successuri ohra permezz tal-kuntratt precitat tas-26 ta’ Settembru 1994;

(4) Fis-17 ta’ Settembru 1997 l-atturi, permezz ta’ Cedola ta’ Depozitu (ara kopja a fol. 7) urew il-hsieb taghhom li jipprevalixxu ruhhom mid-dritt minnhom vantat ta’ l-irkupru successorju ai termini ta’ l-Artikolu 912 tal-Kapitolu 16, u effettivament ghaddew ghad-depozitu tas-somma rapprezentanti l-prezz tat-trasferiment li sar lill-konvenuti flimkien ma’ l-ispejjez tal-kuntratt u t-taxxa tal-boll;

Mill-premessi fatti jidher li l-punt involut huwa essenzjalment legali u li r-rizoluzzjoni tieghu tiddependi mill-interpretazzjoni li trid tigi akkordata lill-Artikolu 912 tal-Kodici Civili. Jinsab provvdut fis-subinciz (1) tieghu illi: “**jekk wiehed mill-werrieta jkun ceda, b’ titolu oneruz, il-jeddijiet tieghu fuq il-wirt lil xi hadd li ma jkunx ukoll werriet, il-werrieta l-ohra jew wiehed jew izjed minnhom jistghu jeskludu lic-cessjonarju, allavolja dan ikun qarib tal-mejjet, mill-qasma, billi jhallsu lilu l-prezz tac-cessjoni, l-ispejjez li jkun ghamel ghal dik ic-cessjoni, u l-imghaxijiet fuq il-prezz minn dakinhar li dak il-prezz ikun gie mhallas minnu lic-cedent.**”;

Bhala fonti storika jinghad li l-precitat dispost tal-ligi hu mehud minn dak ta' l-Artikolu 1064 tal-Kodici ta' Sardegna, minn dak ta' l-Artikolu 975 tal-Kodici ta' Parma, Piacenza u Guastella, u minn dak ta' l-Artikolu 841 tal-Kodici Franciz, bid-differenza li l-ligi taghna meta titkellem fuq il-persuna li tista' tigi eskluza mid-divizjoni, tqieghed il-kondizzjoni li dik il-persuna ma tkunx "koeredi", mentri l-Kodici Franciz ighid "*non sia succesibile*". Ara **Kollez. Vol. XXX P I p 481**. Dejjem f' din l-istess sentenza jinghad li l-fondament principali tad-disposizzjoni huwa l-eskluzjoni ta' l-estraneji fil-hwejjeg privati tal-familja. "*L' articolo 615 della detta Ordinanza (*korrispondenti ghall-Artikolu 912*) da` il diritto ad un coerede di escludere dalla divisione l' acquirente estraneo*" (**Kollez. Vol. XX P I p 24**);

Dan affermat, il-gurisprudenza taghna *in subjecta materia* tissokta tippreciza illi "*è principio universalmente riconosciuto in materia di retratto legale che le leggi o le consuetudini che lo permettono, essendo esse contrarie alla liberta` della disponibilita` dei beni, sono di stretta interpretazione*" (**Kollez. Vol. XXV P I p 99**);

Tali principju hu rikonoxxut ukoll f' materja ta' rkupru successorju tant li anke hawn hu accettat illi "*il diritto codesto è di stretta applicazione*" (**Kollez. Vol. XXVI P II p 353**) u ma huwiex suxxettibbli ta' interpretazzjoni estensiva billi huwa kuntrarju ghal-liberta` tad-disponibilita` tal-beni u eccezzjoni ghad-dritt komuni ("**Angelo Grech *et* -vs- Luigi Vella**", Appell Civili, 19 ta' Novembru 1973);

Is-suesposti principji jsegwu t-taghlim dottrinali ta' bosta awturi affermati. Fost ohrajn, l-**Laurent** jsostni illi "*la proprieta` certamente è di ordine pubblico, poiche è la base dell' ordine sociale; ora il diritto di retratto viola la proprieta`. Esso deroga alla liberta` ... Che il diritto di retratto sia eccezionale non puo presentare alcun dubbio*" - "**Principii di Diritto Civile**", Vol. X para. 342 u 343). Konsegwentement, fil-fehma tat-trattisti, b' mod generali,

id-dritt ta' l-irkupru ma jistax jigi konsagrat b' interpretazzjoni estensiva in kwantu mhux ammessi eccezzjonijiet ghar-regola komuni tal-liberta` li wiehed jiddisponi mill-hwejjeg proprji tieghu;

Ciononostante dak li ghadu kif gja kummentat, gie deciz ukoll li "*sebbene la legge abbia stabilito che ciascun consorte si ritenga avere piena proprieta` della sua quota, e dei relativi utili e frutti, permettendone l' alienazione, e la cessione, e l' ipoteca; tuttavia ha limitato l' effetto dell' alienazione e dell' ipoteca a quelle porzione, che venga a spettargli nella divisione - articolo 191 (*illum Artikolu 495, Kodici Civili*). Anzi, disponendo in un modo equitativo, nel caso un coerede si volesse valere della facolta` accordategli, ha fornito i mezzi di escludere i non eredi dalla divisione - articolo 615 (*illum Artikolu 912, Kodici Civili*).*" - **Kollez. Vol. IX pagna 643**;

Korrettement intiz, l-Artikolu 912 (1) hu cirkoskritt unikament ghall-kaz ta' cessjoni tal-kwota ereditarja ossia "tal-jeddijiet fuq il-wirt" da parti tal-koeredi. M' hemmx dubbju illi l-fond meritu ta' l-azzjoni jifforma parti mill-assi ta' l-awtur ta' l-atturi. Huwa indubitat ukoll illi l-aljenazzjoni li ghamlu whud mill-koeredi bil-kuntratt tas-26 ta' Settembru 1994 ma kienetx tal-kwota ereditarja taghhom izda tas-sehem indiviz li kull wiehed u wahda minnhom kellhom ta' l-immobbli determinat. Il-fatt li fost l-assi ta' Bartolomeo Debono kien ghad baqa' biss dik l-ghalqa specifika ma jgibx ghal daqshekk illi allura l-koeredi kienu qeghdin jitrasferixxu l-kwota ereditarja taghhom ghax kien baqa' biss dik il-proprjeta`;

Huwa car mill-kontenut tal-kuntratt illi dak li kienu qeghdin jakkwistaw il-konvenuti ma kienetx xi kwota ereditarja integra, intiza din bhala porzjoni ta' unita` attiva u passiva li tikkomponi l-eredita` tad-decujus. Fil-fatt il-kuntratt espressament jipprovdi li l-konvenuti akkwirenti kienu qed jixtru ishma mill-ghalqa ad eccezzjoni ta' dawk il-porzjonijiet konsistenti fi kwart minn sest indiviz appartenenti lil kull wiehed u wahda mill-persuni hemm

indikati, u cjoe, Luigi Camilleri, Grazia Micallef, u l-eredi ta’ Joseph Micallef, ossija l-atturi prezenti;

Vizwalizzata minn din l-ottika, u b’ applikazzjoni tal-principji suddetti, ma jistax ragonevolment jinghad illi dak pretiz mill-atturi bhala rkupru successorju jirrientra fid-dispost ta’ l-Artikolu 912 (1) fuq espress;

Fuq din it-tema, ghall-kwezit minnu stess sollevat, jigifieri jekk ir-retratt successorju jistax jigi ezercitat meta c-cessjoni tabbraccja oggett determinat ta’ l-eredita`, il-**Laurent**, filwaqt li jirrikonoxxi li l-kwestjoni hi wahda kontroversa, iwiegeb hekk: “*Noi non esitiamo a deciderla negativamente. Il testo è formale: perche si faccia luogo al retratto occorre che il coerede abbia ceduto il suo diritto alla successione*.” Ic-cessjoni li jaghmel koeredi ta’ dritt tieghu f’ immobbli specifiku mhix cessjoni tad-dritt successorju tieghu. (”**Principii di Diritto Civile**”, Vol. X para 364).

Kaz analogu ghal dak hawn trattat hu dak deciz fl-ismijiet “**Emanuel Schembri *nomine* -vs- Paul Camilleri**”, Appell, 12 ta’ Gunju 2001, ben familjari ghall-gudikant sedenti li kien jippatrocina l-interessi fil-gudizzju tal-konvenut akkwirent. Din il-Qorti taghmel espressa referenza ghal konsiderandi fiha kontenuti.

Ghal dawn il-motivi;

Taqta’ u tiddeciedi l-kawza billi, prevja l-akkoljiment tat-tielet eccezzjoni tal-konvenuti, tirrespingi t-talbiet ta’ l-atturi, bl-ispejjez tal-kawza jigu sopportati mill-istess atturi, hlief ghal dawk riferibilment ghad-decizjoni gja moghtija fid-9 ta’ Dicembru 2002, li ghandhom jitbatew mill-konvenuti.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------